

Et spørgsmål om kasketter?

Refleksioner over forholdet mellem
institution og praksis

Mit ærende:

At spejle erfaringer fra min nuværende
ansættelse som vejleder i en NGO

i

Mine erfaringer som underviser (og studerende)
på videregående uddannelser

Viser min personlige historie noget alment?

Hvad er Bogstøtten?

- Fællesskab af studerende fra lange og mellemlange uddannelser: Deler erfaringer med studier og med psykisk sårbarhed
- Et arbejdssted: Kunne adskille studiearbejde og fritid
- Individuel støtte indlejret i kollektiv ramme
- Socialpolitisk dagsorden: Afstigmatisering og empowerment
- Arbejder efter klubhusmodellen

Hvad er Bogstøtten?

- For tiden 74 aktive medlemmer, 19 i gennemsnit om dagen
- På vej tilbage til studie, under studie, efter studie
- 1 fuldtidsmedarbejder, 2 deltidsmedarbejdere

Institutioner jeg sammenligner

- 1996: Cand. Mag. i litteraturvidenskab og filosofi fra KU
- 97 – 99: Lektor i Dansk sprog og litteratur, Svenska Institutionen, Åbo Akademi + ved University of Turku + underviser i tekstanalyse v. institut för Litteraturvetenskap, Åbo Akademi
- 99 – 2007: Adjunkt og siden lektor i dansk ved VIA University College (læreruddannelsen)
- (2007 – 2008: Højskolelærer Løgumkloster Højskole: Kulturmøde, litteratur, filosofi, dansk som fremmedsprog,)
- 2009 – nu: Medarbejder og vejleder i Bogstøtten, Fountain House

Kasketterne

KU, Åbo Akademi, Turun Yliopisto (90'erne)	Læreruddannelsen i 00'erne	Bogstøtten
<p>Dygtiggørelse i fag</p> <p>Læring ses som formidling af akademisk stof</p>	<p>Dygtiggørelse i fagdidaktik målrettet mod en specifik profession. Kunne koble linjefag, pædagogik og undervisningspraksis</p> <p>Læring: Undervisningens rammesætning af de studerendes egen læring og refleksion over egen praksis ses som eksemplarisk og overførbar</p>	<p>Rammesætte en recoveryproces</p> <p>Stilladsering, livsmestring</p>

Kasketterne (2)

KU, ÅA, TY (90'erne)	Læreruddannelsen i 00'erne	Bogstøtten
<p><u>Eksamen:</u> Mestrer den studerende de faglige og videnskabelige discipliner?</p>	<p><u>Eksamen:</u> Mestrer den studerende at undervise kvalificeret og begrundet i faget?</p>	<p><u>Ingen eksamen i BS:</u> I stedet proces frem mod bedre livsmestring, at udgå at eksamen gør syg</p>
<p><u>Vejlederens rolle</u> At guide den studerendes progression mod at tilegne sig viden og metoder.</p>	<p><u>Vejlederens rolle:</u> Støtte de studerendes egen læring og progression mod at tilegne sig en professionsfaglighed</p>	<p><u>Vejlederens rolle:</u> Understøtte den studerendes egen recoveryproces</p>
<p>Vejlederen er samtidig bedømmer</p>	<p>Vejlederen er samtidig bedømmer</p>	<p>Vejlederen er ikke samtidig bedømmer</p>

Kasketterne (3)

KU, ÅA, TY (90'erne)	Læreruddannelsen i 00'erne	Bogstøtten
<p>Vejledningens form: Give kritik: Tendens til fejlfindereri. Det her mangler du stadig! Her hænger det ikke sammen. Et rum hvor underviseren er den kloge</p> <p>Instruktionisme</p>	<p>Vejledningens form: Give kritik: Både fokus på det, der fungerer og på vækstpotentialer</p> <p>Konstruktivisme</p>	<p>Vejledningens form: Et rum hvor vejlederen deltager i en fælles undersøgelse - typisk af et dilemma eller hjælper vedkommende med selv at nå frem til en brugbar struktur</p> <p>Konstruktivisme</p>

Holdning til deltagerforudsætninger

- Klassisk, instruktionsistisk læringssyn:
Stoffets sværhedsgrad og mængde tilrettelægges og formidles så deltagerne forventes at kunne følge med
- Konstruktivistisk læringssyn
Underviseren rammesætter et læringsmiljø, der gør det muligt for de studerende enkeltvis og i samarbejde selv at tilegne sig viden.
Undervisningen differentieres ideelt set så den enkelte studerende kan deltage ud fra interesser, føle ejerskab til processen og opleve sig mødt på sine individuelle forudsætninger

Mulighed versus virkelighed

- Potentielt set kunne et konstruktivistisk læringssyn tænkes at rumme en praksis, hvor individuelle psykiske sårbarheder blev tænkt med i underviserens forberedelse
- Reelt set sker det oftere, at psykisk sårbarhed ikke ses, ikke italesættes og **hvis** den ses, **henvises** den til supplerende indsatser uden for undervisningen

Et eksempel fra mit eget liv

- Studerende, der var tidligere soldat udsendt for FN.
- Jeg fornemmer, at han har problemer og gætter på, at han har PTSD
- Stopper på læreruddannelsen efter en voldsdom. Har overfaldet en mand på et værtshus og vurderer selv, at han ikke kan få arbejde med den straffeattest
- Min reaktion undervejs og efter:
  - a) Det er ikke mit ansvar. Godt at vi på uddannelsen har en psykologisk rådgivning, han kan gå til, og som er uddannet til dette.
  - b) Nok godt, at han stoppede, så hans problemer ikke kommer til at gå ud over eleverne i folkeskolen

Syn på psykisk sårbarhed

I uddannelsessystemet:

Ses som Psykiske funktionsnedsættelser. Derfor indsatser, der kompenserer med henblik på at ligestille den psykisk sårbare med andre studerende: SPS, forlænget studietid, handicap SU mm

= supplerende indsatser, der kører parallelt med undervisningen. Tiltag i forhold til bestemte diagnoser.

Konsekvens af dette:

- Som underviser behøver man ikke at lade mødet med en psykisk sårbar studerende forstyrre ens system: Arbejdsdelingen (SPS mm) tager sig af det.
- For både den studerende og institutionen adresseres psykisk sårbarhed som noget INDIVIDUELT og som en MANGEL, der gør det sværere at følge med i den fælles undervisning
- Institutionen og underviseren kan qua arbejdsdelingen opretholde en BLINDHED i forhold til eget ansvar:
- Ansvar eksempelvis i form af: Uklare forventninger, diskvalificering af det personlige som irrelevant for akademisk faglighed, konkurrencekultur, svage fællesskaber (hvor de studerende gøres til konkurrenter), at et uddannelsessystem også er en eksklusionsmekanisme

Fra arbejdsdeling til helhedssyn

”Det, jeg oplever i Bogstøtten er, at jeg i samme vejledning kan tale om akademiske ting, og om de psykiske problemer, der vanskeliggør mit studiearbejde. På studiet føler jeg ikke, at jeg kan bringe psykiske problemer ind i vejledningsrummet. Dem må jeg henvende mig med et andet sted”

Medlem i Bogstøtten

Hvordan er Bogstøtten anderledes?

Uddannelsessystemet:

Funktionsnedsættelse, der skal kompenseres for
= fokus på mangel

Versus

Bogstøtten:

Pointering af at enhver rummer ressourcer, der kan vokse:

”Klubhuset fokuserer på medlemmernes stærke sider, evner og færdigheder”, ”Alt arbejde i Klubhuset er tilrettelagt med henblik på at hjælpe medlemmerne til at genvinde selvværd, selvtillid og en meningsfuld tilværelse”

(retningslinjer for Fountain House og Bogstøtten)

Hvordan er Bogstøtten anderledes?

Uddannelsessystemet:

Du får støtte til at blive færdig med din uddannelse

Versus

Bogstøtten:

Færdiggørelsen er ikke målet, men et middel til noget andet: Du lærer at se dit studiearbejde som et middel til recovery ved at lære gode arbejdsvaner (i stedet for at studiet bidrager til sygdommen).

Transfer til arbejdslivet i det hele taget.

Hvordan er Bogstøtten anderledes?

Uddannelsessystemet:

Du får individuel støtte, der kompenserer for dit individuelle problem

Versus

Bogstøtten:

Den individuelle støtte sker i et inkluderende fællesskab: Det er en del af problemet kun at blive mødt med individuelle tiltag, når det, man også har brug for, er ikke at opleve sig som ensom, anderledes, ekskluderet, men som del af et fællesskab, hvor man på samme tid kan være psykisk sårbar OG studerende (jvf. citatet tidligere)

Hvordan er Bogstøtten anderledes?

Uddannelsessystemet:

- Følelse af at være anderledes
- At måtte ekskludere sårbare sider af sig selv, passing-strategier

Versus

Bogstøtten:

- Oplevelse af normalisering, slippe passing-strategier
- Inkludere og være åben om sårbare sider af sig selv

Et spørgsmål om kasketter?

- Ja: For de sammenhænge, vi indgår i, er bestemmende for, hvordan vi møder den anden

Og så alligevel ↓

- Nej:
Vi er mennesker og derfor underlagt en etisk fordring, uanset de systemer, vi er indlejret i:

Go'e gamle Løgstrup

"Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin hånd."

"Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver."

"Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej." (Den etiske fordring)

Handlesperspektiv

- Individuelt: Ikke læne sig tilbage i sin rolle
Ikke gøre sig blind for de studerendes personlige problemer ved kun at fokusere på de faglige
- Institutionelt: Normalisering og italesættelse
Afstigmatisering
Fællesskaber

Institutionelt handleperspektiv, fortsat

Større institutionel selvrefleksion: Forhold, som psykisk sårbare studerende mistrives under, er de samme, som alle andre kan mistrives under:

- Uklare forventninger fra undervisere
- Misforhold mellem undervisningstid og stofmængde
- Generelt set for lidt undervisningstid
- Mangelfuld stilladsering af gruppearbejde og gruppedannelser
- Konkurrencementalitet
- Mangelfuld stilladsering af overgangen fra bachelor-del til mere selvstudium på kandidaten
- Usikkerhed vedrørende videnskabelig metode og akademisk skrivning
- Fremdriftsreformen har betydet mere stress